

gla

slovenske kulturne akcije

L. XII, 23 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 3. XI. 1965

ŠKOF ROŽMAN V BOJU Z BREZBOŽNIM KOMUNIZMOM

Dr. Filip Žakelj

Ob Rožmanovem prvem obisku v Argentini je g. Miloš Stare v imenu slovenskih naseljencev trdil, da nam je škof dr. Gregorij Rožman sredi bojnih viharjev druge svetovne vojne in sredi krvave komunistične revolucije na slovenskih tleh bil učenik, dober pastir, veliki duhovnik in usmiljeni Samarijan (DŽ, dec. 1949, str. 379/80). Branko Bohinc (Franc Sodja, CM.) je ob obletnici škofove smrti zapisal, da nam je bil oče (Božja beseda, nov. 1961, str. 360/2). Ob prvi obletnici smrti pa je isti avtor zelo pravilno trdil: Človek je velik le tedaj, če je notranje velik... Ob osebnosti škofa Rožmana bodo ljudje stali z neko negotovostjo, če bodo gledali samo zunanost. Bližnja in daljna zgodovina morda ne bo našla pravega odnosa do tega moža. Morda se bo zgodilo to, kar je pokojni sam dejal: Šele na sodni dan bo jasno. Morda se bodo desetletja borili zanj prijatelji, da ga „opravičijo“ pred napadavci, in nasprotni tabor ne bo nehal s svojim blatenjem. A ne zaradi enih ne zaradi drugih ni spremenjena resnična veličina moža, ki je pod udarci dozorel v čudovit sad. Veličina škofa Rožmana je v njegovi notranjosti (Božja beseda, nov. 1960, str. 378).

Nasprotni tabor do danes ni nehal z blatenjem škofa dr. Gregorija Rožmana. Že pred več kot enajstimi leti je Janez Kopač C.M. izrazil pravo mnenje: „Škofu Rožmanu se ni treba bati, da bi ga zadelo tisto gorje, ki ga je Jezus napovedal z besedami: Gorje, kadar bodo vsi ljudje o vas lepo govorili, zakaj prav tako so delali njih očetje z lažnimi preroki“ (Lk 6,26), (Božja beseda, julij 1954, str. 3). Zakaj toliko gnojnice so razlili na to svetniško osebnost, toliko obrekovanj in laži raztrosili o njem po slovenskih časopisih, revijah in knjigah, da se človeku zdi nerazumljivo. Med te moremo na žalost šteti tudi nekaj duhovnikov iz Cirilmetodijskega društva, ki so se krivično znašli nad škofom v reviji Nova pot (zadnja leta sicer malo manj), Frančka Sajeta, katoliškega renegata (sicer je on le dal bolj svoje ime, obrekljivo snov so mu pomagali zbrati drugi), „najčistejšega“ kristjana Edvarda Kocbeka in dr. Metoda Mikuža, nekdanjega škofovega „negovančka“ (DŽ, 1949, str. 348), ki mu je prav pred tridesetimi leti (7. julija 1935) škof položil roke na glavo in ga kot nevrednega posvetil za duhovnika.

Več nas je pa, ki imamo vtis, da smo morda škofu dr. Gregoriju Rožmanu in po njem slovenskemu narodu in Cerkvi zvesti v njegovo obrambo premalo naredili. Res je marsikaj razstresenega zlasti po

Slovensko katoliško akademsko društvo v Buenos Airesu slavi letos desetletnico obstoja. Jubilej je proslavilo tudi z uprizoritvijo T. S. Eliotove drame UMOR V KATEDRALI. Za to priložnost so prireditelji izdali poseben gledališki list, kjer beremo:

„Slovensko katoliško akademsko društvo — SKAD je vzkliklo pred desetimi leti med slovenskimi akademiki v Argentini iz zavestne in občutene potrebe po duhovni kontinuiteti v naši emigraciji. Izmed vseh združenj stanovalcev so prav akademiki najbolj podvrženi pritisku in asimilaciji argentinskega okolja na univerzah. Od vsega početka so spoznali, kako nujno je za razvoj lastne osebnosti, da se hkrati, ko se prilagajajo okolju, izobražujejo čimbolj tudi v vseh vrednotah slovenske in evropske dediščine.

Vse te vrednote je skušal SKAD v desetih letih svojega plodnega življenja posredovati. Glavna skrb njegovega dela je bila posvečena verskim, narodnostnim, filozofskim in kulturnim vprašanjem v najširših oblikah. Tako večemo Slovenijo — brez časovnih in krajevnih meja — z življenjem tukaj in zdaj.

S tem delom pa je društvo dalo svojim članom trdno moralno, narodnostno in kulturno zavest. Čeprav akademik sredi študija ne more v tolikšni meri pomagati pri ohranjanju in rasti naše skupnosti, kot bi bilo želeli, ga duhovno vsebina, s katero ga bogati SKAD, usposablja, da pozneje, v zrelosti svojega poklica toliko večje sile svojega znanja in duhovnih sposobnosti nakloni skupnosti. Po drugi strani pa vnaša v svojo poklicno okolje ljubezen do svojega slovenskega naroda in tako po svojih močeh prispeva k izvrševanju poslanstva naše emigracije v velikem svetu.

Svojo desetletnico hoče Slovensko katoliško akademsko društvo v Buenos Airesu počastiti z uprizoritvijo T. S. Eliotove drame UMOR V KATEDRALI. Z dramo, ki je eno najlepših del svetovne gledališke umetnosti, hočemo izpričiti svojo misel in gledanje na svet, da se tako iz svobodnega sveta z duhovno vezjo Resnice, Dobrote in Lepote povežemo z akademsko mladino v domovini, ki ji takšne in tako globoke kulturne in umetniške manifestacije niso ne dane, ne dovoljene.

Naj bo ta predstava delež naše akademske mladine na težki poti vsakega posameznika in vsega našega naroda k višjim ciljem, za katere nas je namenil Bog.“

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Zgodovinski odsek

Dvanajsti kulturni večer bo v soboto dne 6. novembra 1965 ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandi 41, Capital.

Spored:

ŠKOF ROŽMAN V BOJU Z BREZBOŽNIM KOMUNIZMOM

Predaval bo g. univ. prof. dr. Filip Žakelj

Lepo prosimo točnosti, ker zamujanje moti predavatelja in vse, ki so točni.

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228
R. P. I. 847847

Razvoj moderne kulture je priznal kot zakonito in obvezno razliko med različnimi področji človeške dejavnosti, vzdajajoč vsakemu izmed njih dolžno priznanje neke relativne avtonomije, kako jo terjajo stavbna počela in nameni vsakega posameznega področja, tako da ima vsaka znanost, vsaka stroka, vsaka umetnost svojo relativno neodvisnost, ki jo loči od svojih religiozno sfer, in ji odobruje neko „laičnost“, ki jo, kadar se prav umeva, kristjan prvi spoštuje, ker noče zamešavati, kakor se reče, svetega s profanim. Toda kadar se ta posamezna področja dejavnosti nanašajo na človeka, pojmovanega v njega celotnosti, se pravi: v razmerju do njegovega končnega smotra, vsa ta področja morejo in morajo izkazati čast in kot čast sprejeti luč religije, ki razsvetljuje ta najvišji namen in omogoča, da ga človek doseže. Kjerkoli torej dejavnost postane moralna, mora biti v razmerju do osrednjega tečaja življenja, ki je Bog, ki ga nam je Kristus razodel in nas k njemu vodi, da ga dosežemo. Tako torej vse življenje, tudi če je profano, samo da je pošteno, more postati krščansko. Ali nas ne uči sv. Pavel, naj vsemu dajemo odnos do Gospoda? „Ako tedaj jeste, ali pijete, ali kaj drugega delate, vse delajte v slavo božjo“ (1 Kor 10,31).

V osrečje in vzpodbudo nam je, ko pogosto vidimo duše, ki hrepene po tej duhovni celosti, za katero smo namenjeni po krščanskem poklicu. Potreba po popolni iskrenosti; terjatev živete logike; pogum, ki prezira ozir na ljudi, konvencionalne strahopetnosti, poniglave in ničmarne uklonitve; in nedopovedljiva notranja moč, ki poteguje k popolnosti, h krščanski verodostojnosti, silijo danes mladostne duše h krščanski prostodušnosti, katoliški zvestobi, duhovni izvirnosti, ob katerih je opazovalec poln občudovanja in ganjenosti. Je to velje Duha? „Spiritus ubi vult spirat“ (10 2,8) — Duh duje, kjer hoče! To je eno izmed „znamenj časov“, ki nam vzdajajo veselje, da pripadamo tej naši veliki in preskušani in razprerivani dobi, ki nam vlivajo novega upanja za prihodnost.

Pavel VI., 20. VIII. 1965

— Simfonični orkester hesenske radijske postaje je odšel na gostovanje po Češkoslovaški, Madžarski, Jugoslaviji in Avstriji. Izvedli bodo 16 koncertov in podali dela Bacha, Karla Hartmanna, Borisa Blacherja, Beethovna, Brahmsa in Riharda Straussa.

naših zamejskih in zdomskih listih. Tako je npr. Duhovno življenje ob škofovem obisku nekaj dobrih stravi povedalo. To leto je Zbornik Koledar Svobodne Slovenije s pomočjo msgr. dr. Jožeta Jagodica objavil škofovo samoobrambo po krivični obsodbi jeseni leta 1946. Resnicoljubnost, ljubezen do tega slovenskega velikana in hvaležnost nas vseh, ki kaj vemo o škofu, priganjajo da se zanj bolj zavzemamo. Mnogo jih je v zamejstvu in zlasti v zdomstvu, ki bi mogli in skoraj morali veliko drobcev zbrati iz njegovega življenja, zlasti iz dobe njegove tako odločne odpornosti proti komunističnemu brezboštvu, ki je zaslužilo tako majhno, pa tako lepo in verno slovensko zemljo. Hvaležni moramo biti zato Slovenski kulturni akciji, ki je že preteklo leto en kulturni večer posvetila njegovemu spominu. Sicer se je letos že odlično spomnila dveh naših slovenskih političnih voditeljev: dr. Janeza Ev. Kreka ob stoletnici njegovega rojstva in dr. Antona Korosca ob petindvajsetletnici njegove smrti. Pa je res lepo, da se hoče tudi letos ob dvajsetletnici odhoda od doma in Vetrinjske tragedije ponovno spomniti tistega, ki bi mu mogli dati naslov: trpin slovenskega naroda. Pred petnajstimi leti nas je učil: Pot božje previdnosti je pot križa. To dejstvo je najbolj dosledno poudarjeno v vsem svetem pismu. Skoraj vse zgodbe nam to dokazujejo (DŽ, febr. 1950, str. 67). Prav to dokazuje tudi zgodba njegovega življenja, zlasti zgodba od leta 1941 do njegove smrti. Tej zgodbi je posvečen letošnji kulturni večer.

IZŠLO MEDDOBJE IX, šte. 1-3

strani 200 - cena 600 pesov

Opozarjamo da je v tem zaključena Brumnova razprava o Kreku, čigar stoletnico rojstva bomo slavili 27. novembra. Avtor je snov zajel še širše, ko ji je dal naslov: O politiki in politikih. — Prvi del je izšel že v zvezku Meddobja VIII, šte. 5-6 in zajema celotna obdelava nad 80 strani. — Oba zvezka nudimo za skupno ceno 800 pesov. Pohitite, ker je kritika soglasno ugotovila, da pomeni obravnava novost v našem slovstvu, ko podaja pravo sliko o važnem obdobju v zgodovini slovenske politike.

V PRIPRAVI

Ivan Hribovšek:

PESMI
str. 112

Komentar je napisal dr. Tine Debeljak

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM
III. del, nad 400 strani.

— Mladinska knjiga je izdala izbor novel Ivana Potrča. Zbirka nosi naslov po zadnji noveli, ki je izšla v letošnji Sodobnosti: „Nesmilečno življenje“. Izraz pomeni „neusmiljeno...“, kakor je tudi sicer v noveli polno lokalizmov iz domače pisateljeve vasi v bližini Ptuja.

— Založba Edward Reed v New Yorku je izdala v žepni obliki govore, in so avtorji Adlai Stevenson, Paul-Henri Spaak, Pietro Nenni, Earl Warren, Arnold Toynbee, Tillich sodili delo Janeza XXIII „Pacem in terris“

letos na posebnem študijskem zborovanju v New Yorku. Vseh 22 predavanj je izšlo v lični knjižici, ki v veliki nakladi stane manj kot dolar. — Henri Fesquet pa je zbral anekdote in zgodbe o papežu Janezu XXIII v knjižici, ki nosi naslov „Wit and wisdom of good pope John“.

— Režiser René Clement pripravlja film po Proustovem delu „A la Recherche du Temps perdu.“ Pri sestavi rokopisa sodeluje tudi daljna pisateljica nečakinja baronica Rotschild. Po dosedanjih ugotovitvah bi bil to verjetno najdaljši film v zgodovini filmske industrije in sicer bi izvajanje trajalo štiri ure. Pri pripravi je največ težav povzročalo vprašanje avtorskih pravic. Prva pogajanja so se začela že pred deset leti.

— Med političnimi filozofi je na vodilnem mestu filozof Elie Halevy, ki je bil zlasti znan po svojih študijah in analizah angleške politične zgodovine. Pred pol stoletja je izšlo delo o diktaturah, ki je sedaj doživelo newyorško izdajo z žepni obliki pod naslovom „The era of tyrannies“. Iz francoščine je prevedel Fritz Stern.

— Potujoče knjižnice so dolga leta uspevale v Angliji in Ameriki. Književni glasniki pa sedaj oznanjajo, da so se preživele. Zveza potujočih „po drogerijah“ bo zaprla vse knjižnice v februarju 1966. Angleška zveza potujočih izposojevalnic je v letu okrog 1930 štela 450 knjižnic in je bilo pri njej vpisanih nad milijon izposojevalcev. Med drugo svetovno vojno se je število podvojilo. Pred kratkim pa so objavili, da je število knjižnic padlo na 121 in je vpisanih samo še 140.000 naročnikov. Podobna ustanova v Angliji W. H. Smith je ustavila obratovanje že pred štirimi leti.

NOBELOVA LITERARNA NAGRADA

Švedska akademija je letošnji Nobelovo nagrado prisodila pisatelju Mihaelu Šolohovu. Že nekaj let se je akademija baje odločala po nekem ravnotežju: če je bil to leto prisojen izid literatu levičarske smeri, je naslednje leto segla po kandidatu iz desnice. Lani je prejel nagrado Jean - Paul Sartre za svoj življenjepis „Les Mots“ in so zato mnogi menili, da bo odlikovan pripadnik drugega tabora. Toda akademija je ravnala po svoje in prisodila Šolohovu nagrado za njegov „Tihi Don“, kakor so navajali komentarji članov žirije. Letos slavi Šolohov šestdesetletnico, „Tihi Don“ je izšel leta 1928 — torej bi mogla biti izbira tudi v zvezi z njegovim življenjskim jubilejem. Ker je „Tihi Don“ takoj postal delo svetovne klasike, je bil preveden v glavne svetovne jezike in ga je v Ljubljani izdala založba „Modre ptice“. Pred kratkim je izšlo delo v novem prevodu.

Podelitev nagrade je spet zbudila obširne komentarje. Nekateri nemški listi pozdravljajo sklep stockholmske akademije, ker je s podelitvijo nagrade spet pomagala razjasniti konflikte, ko skušajo nekateri vsiliti mnenja, da je treba umetnine soditi najprej po politični usmerjenosti avtorja. Hamburška „Die Zeit“ pravi, da je bil podan jasan odgovor, če velja soditi po alternativni: ali more biti komunist pesnik, ali more biti pesnik komunist? Akademija naroda, ki spada med najbolj antikomunistične na svetu, se je pravilno odločila, ker je v sodbi zavrgla moskovsko definicijo, češ da je bila nagrada podeljena glavnemu predstavniku „socialistične“ literature. Šolohov je po izidu „Tihega Dona“ nadaljeval zgodbo glavnih junakov in so do leta 1926 izšli še trije dodatni deli, vendar literarno nobeden ni več dosegel višine Šolohovega prvenca.

Zanimivo je tudi primerjati usodo ruskih Nobelovih literarnih nagrajencev. Leta 1933 je prejel nagrado pisatelj Ivan Bunin (zbirka njegovih novel je izšla tudi v slovenskem prevodu), ki je živel v Parizu kot emigrant. Ko so 1958 podelili nagrado Borisu Pasternaku za roman „Doktor Živago“, se je takrat Šolohov pač pod pritiskom režima negativno izrazil o Pasternakovem delu, češ da popisuje tragedijo tipičnega malomeščana, ki da se naravno v novem okolju ni zmožal znajti in zato ne zasluži gloriole, kakor mu jo je prisodil pisatelj. Vendar je Šolohov hodil tudi svoja pota in se je smel tako gibati, ker ga režim zaradi slave „Tihega Dona“ ni mogel popolnoma potlačiti. Tako je že od sredine leta 1930 dvigal glas proti Stalinovi politiki in zlasti branil denke kmete proti napakam kolektivizacije. Danes se v valu odjuge Ehrenburg postavlja s svojimi nastopi proti Stalinu, toda Šolohov ima pokazati mnogo več pozitivnega v borbi proti moskovskemu terorju.

Umetnostno pa je sodba o Šolohovu na isti višini, kakor ja bila ob Pasternaku. Po zajemu „Tihega Dona“ je Šolohov enakovreden Tolstoju in se splošno to delo vzporeja z romanom „Vojna in mir“. Glavni junak „Tihega Dona“ Gregorij Malehov se udeležuje vseh bojev revolucije po letu 1917, vendar se v zadnji etapi odvrne od rdečih in se pridruži belim gverilcem, kjer upa rešiti donske kozake pred rdečo oblastjo iz Moskve. Toda Šolohov ga spremlja do konca in popisuje, kako se po porazu belih gverilskih oddelkov vrača v rodno vas, kjer se vda v realnost in spremlja življenje po zakonih, kakor jih nudi zgodovina. Ruska in tudi svetovna kritika pa sta tak zaključek Šolohovu zamerili in ga označili kot umetnostno šibak, ker si pomaga zaključni usodo Malehova z dejstvi zgodovine, ne pa po njegovi notranji psihološki gradnji in nuji. Kakor Pasternakov Živago tako doživlja Malehov poraz in pisatelja privedeta junaka do konca po različnih svetovnonazorskih in političnih vidikih. Pri Šolohovu in Pasternaku pa se je izkazalo, da v bistvu pri literarni umetnini ne gre za razsodbo o zunanji angažiranosti, ampak da velja soditi epsko, to je umetnostno veličino dela. Pasternak in Šolohov sta klasika svetovne literature in to dejstvo je Nobelova nagrada v obeh primerih povedala.

TITOVİ DOKAZI

Maršal Tito se na vse kriplje bori za ameriško pomoč. Da bi prepričal State Department, kako upada opozicija proti njemu, je predložil seznam vseh tistih, ki so leta 1945 zapustili domovino, a jo potem obiskali, češ da sedaj niso več nasprotniki režima.

— Letošnji glasbeni festival v Beyreuthu, središče Wagnerjeve muzike, so letos dne 7. avgusta

zaključili z novo uprizoritvijo „Parsifala“. Ker je Hans Knappertsbusch zbolel, je moral dirigirati André Cluytens, ki pa se je v glavnem držal Knappertsbuscheve obravnave. Glavno vlogo je pel Amerikanec Jess Thomas, Kundry pa je pela Astrid Varnay, ki je hkrati praznovala srebrni jubilej nastopanja na opernem odru. Kritika je podčrtala njeno popolnost, vendar so se v višinah njenemu glasu leta že zelo poznala.

SLOVENSKA RAZSTAVA V WASHINGTONU

Gospod France Gorše nam je 17. oktobra pisal: „Ob priliki odprtja naše razstave v navzočnosti številnega občinstva (mednarodne javnosti) s senatorjem Frankom Laušetom na čelu in njegove gospe soproge — bila sta oba navdušena, pošljamo lepe pozdrave France Gorše, Miro Zupančiču, Rudi Večerinu, Viktor Antolinu. — Našim prijateljem, ki sodelujejo na razstavah in prijateljem, ki so se ob tej priliki zbrali okoli gospoda Franceta Goršeta, iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo, da so v prestolici ZDA organizirali manifestacijo slovenske umetnosti.

— Univ. prof. Božidar T. Horn predava ruščino na ameriških univerzah in sicer stalno na Hiram Collegu v Ohio. Zanima pa se zlasti za slovensko jezikoslovje in je posebej obdelal slovenski glagol z ozirom na glagolske vrste. Analiziral je približno 4.600 slovenskih glagolov. Avtor namerava izdati slovar glagolov z angleškim prevodom, ki bo gotovo zelo koristil jezikoslovcem slovanskih jezikov v Ameriki.

— Med dobo nacizma je moralo mnogo publicistov in književnikov v emigracijo, kjer se je potem razvil zelo močan nemški emigrantski periodistični tisk. Naslove vsega tiska so potem posneli na filmski trak in tako pokazali sedanji Nemčiji ves svobodni nemški tisk iz let 1933 - 1945. Vendar je vodstvo organizacije za zbiranje književnega gradiva nemške emigracije objavilo, da dosedanj pregledi še vedno niso točni, ker so se nemški kulturni delavci pred pritiskom razbežali na vse vetrove sveta.

— Med najpomembnejše nemške literarne nagrade štejejo nagrado po Georgu Buechnerju. Letos je prejel nagrado Guenther Grass. Star je 38 let in je letošnji znesek narasel na 10.000 DM (2.500 dolarjev). Nagrajenca sta izbrali žiriji univerz v Hessenu in Darmstadtu.

NAROČNIKE LEPO PROSIMO, da nam po možnosti začno nakazovati plačila za devet letnik naših publikacij. Te dni so že začeli prejemati novi zvezek Meddobja, zizetno publikacijo ki obsega 200 strani. Torej so že dobili lep dar novega leta. Kakor smo že poudarili, je možno plačevanje tudi v obrokih in torej znesek, nam nakazan, ne more preveč obremeniti vsakogar proračuna, nam pa bo zelo pomagano za kritje naših obveznosti v tiskarni.

ENAJSTI KULTURNI VEČER

Filozofski odsek je za enajsti večer pripravil posebno zanimiv pogled v razmere med študirajočo mladino v domovini. Iz revije Problemi je uprizoril besedilo zvočne drame „ZADEVA ZA OBČANE“, ki jo je napisal Kmecl. Ker je bil vodje odseka dr. Brumen nujno zadržan, je večer začel predsednik Ruda Jurčec; pozdravil je številno zbrano družino članov in prijateljev SKA, takoj uvodoma pa se je zahvalil režiserju Maksu Borštniku, ki je posnel dramo na trak. Mnogo truda je žrtvoval zbiranju igravcev in potem študiju ter tehnični izdelavi, da je bila na večeru drama res podana v nazorni in jasni obliki. Enaka prisrčna pohvala za obilen trud in požrtovavnost gre sodelavcem in sicer so bili izvajavci gg.: Frido Beznik, Maks Borštnik, Ivan Bukovec, Tine Debeljak ml., Stanko Jerbič, Marija Kutnar - Jeločnikova, Marijana Marn, Terezka Marn, Maks Nosé, Boštjan Petriček, Ljiljana Rezelj in Janez Zorc. Aparat je rad posodil g. Jure Rode. — Po izvedbi drame je prof. Alojzij Geržinič podal analizo problemov, ki z vso pezo in bolečino pregnetajo mladino na srednjih šolah v domovini ter dodal zaključne sodbe o sodobni vzgoji ter delu tamošnjih vzgojiteljev. Predavanje bo izšlo v decembrski številki „Duhovnega življenja“. — Res uspeli večer je žel obilo odobravanja in priznanja pri vseh udeležencih.

— Na kulturnem večeru v spomin književnikom žrtvam komunistične revolucije, so sodelovale pri recitaciji pesmi gospodične Andreja in Vlada Brulova ter Fani Grumova in s tem radi popravljamo neljubo in nehoteno pomoto in se za sodelovanje najlepše zahvaljujemo!

ZA TISKOVNI SKLADA za GLAS so darovali: ga. *Helena Remec s sinovi*, Chicago, v počastitev spomina soproga in očeta ing. *Vladimirja Remca*, 25 dolarjev; *Alojzija Šonc*, Haedo, 1.000 pesov; *Ignacij Lavrič*, Ramos Mejía, 100 pesov; *Janez Čuček*, San Justo, 500 pesov; p. *Alojzija Kukovica* SJ, 200 pesov; č. g. *Janez Zupan SDB*, Bolivia, 200 pesov; dr. *Alfonz Čuk*, ZDA, 3 dolarje. — Vsem najlepša hvala.

Slovensko katoliško akademsko društvo v Buenos Airesu — **SKAD** je za desetletnico svojega obstoja v dvorani Slovenske hiše na Ramón Falcónu trikrat s presenetljivim uspehom in ob polno zasedeni dvorani uprizorilo T. S. Eliotovo dramo **MURDER IN THE CATHEDRAL** — **UMOR V KATEDRALI**. Dramo je prepesnil pesnik Franc Papež, režiral koreografiral in zbore komponiral dramatik Nikolaj Jeločnik, scenograf je bil skupaj z Andrejem Duhom slikar Ivan Bukovec, protagonist nadškofa Tomaža Becketa pa je igral Frido Beznik — vsi ustvarjalni člani Slovenske kulturne akcije. Podrobnejše poročilo o teh pomembnih predstavah bomo prinesli v prihodnji številki Glasa.

Gospa *Helena Remec* iz Chicaga (ZDA) nam je pisala: „Kako dobro de sožalje rojakov tu v tujini — saj ste našega nepozabnega poznali in cenili... V spomin na sožalje tako skrbnega očeta blagovolite sprejeti dar za tiskovni sklad Glasa, ko se vsi tudi neumorno trudite, da le Bog ve, kako. Prisrčno pozdravljam vse prij-

ODMEVI OKOLI BLEDA

Letošnji kongres PEN kluba na Bledu je v ameriški javnosti izzval posebno pozornost, ker je bilo že vnaprej dogovorjeno, da bo prihodnji kongres v letu 1966 v ZDA in sicer v New Yorku ter je bil zato izvoljen za predsednika mednarodnega PEN kluba dramatik Artur Miller. Angleški pisatelj John Watson je za revijo „Publishers Weekly“ napisal o kongresu daljše poročilo, iz katerega povzemamo:

„...Ker bo 34. kongres PEN kluba v letu 1966 v New Yorku, se je nemški pisatelj Kannitzer iz Vzhodne Nemčije vznemirjal, češ da pisatelji in pesniki iz Vzhodne Nemčije ne bodo dobili ameriških vizumov. Odgovarjala sta mu ameriška pisatelja Julius Isaacs in Lewis Galantieri ter poudarjala, da bo vodstvo ameriškega PEN-a pri vladi v Washingtonu vse storilo, da bo prejel vizum sleherni prosilec. Isaacs je že razvijal program zunanjih prireditev ob kongresu, ko bodo posebne razstave po muzejih, več glasbenih prireditev ter javnih zborovanj, kjer bodo vsi pisatelji mogli navezovati stike tudi s širšim občinstvom. Ker je za nekatere države dolar velik problem, bodo nekaterim delegatom mogli priskrbeti stanovanje v prostorih newyorške univerze. Sicer pa so v ZDA že začeli z mecenскими nabirkami, da bodo mogli kriti stroške kongresa. Newyorški kongres bo obravnaval temo:

Pisatelj kot neodvisen kulturni delavec.

Blejskemu kongresu je predsedoval sam maršal Tito, ki pa se kongresa ni udeležil, ampak je poslal kot svojega zastopnika Rodoljuba Colakovića. Dejanski predsednik kongresa pa je bil Matej Bor, ki je v uvodnem govoru poudaril, da je verjetno vse preveč kongresov in zato javnost marsikateremu kongresu že več ne prisluhne dovolj. Nujna pa so shajanja pisateljev pesnikov in kulturnih delavcev, ker se s tem pospešuje duhovni napredek človeštva. Predsednik Društvo slovenskih književnikov Beno Župančič je govoril o deležu slovenske literature v letih revolucije med drugo svetovno vojno. Ko se je predsednik preteklega dobe Van Vrieland poslavljaval s svojega mesta, je dejal, da je delo književnikov pomembno, ker budi vse človeštvo. Tako nato so izvolili za predsednika Arturja Millerja, ki je poudarjal potrebo, da naj bo PEN res mednarodna ustanova.

Letošnji kongres je obravnaval probleme pod naslovom:

Pisatelj in sodobna družba.

Najprej so govorili Roger Shatuck iz ZDA, Stephen Spender iz Anglije in Simon Koster iz Nizozemske. Vendar so vsi priznavali, da je problem celotno zajel ravno novi predsednik Artur Miller. Uvodoma je razložil, zakaj je današnji čas

— Slovenske založbe so spet izdale celo vrsto prevodov. Na prvem mestu je pač omeniti Danteeve „Vice“ in sicer v prevodu Alojzija Gradnika. Izšle so pri Cankarjevi založbi, kar preseneča, ker slovi založba kot podjetje partije. Nanovo so izdali delo Williama Thackeraya „Semenj ničevnosti“ I - II, ki ju je prevedel Izidor Cankar. Delo je izšlo pri Državni založbi v zbirki „Svetovni klasiki“. Ista založba je v zbirki Pesniki izdala izbor pesmi sodobnih ruskih poetov Vinokurova, Jevtušenka, Roždestvenskega in Voznesenskiga. Vinokurov je zastopan s 16 pesmi, Jevtišenko 13, Roždestvenski 10 in Voznesenski 15. Izbor je pripravil in prevedel Tone Pavček, razen štirih Jevtušenka, ki jih je prevedel Kajetan Kovič. Založba Obzorja je izdala nov prevod Remarquea. Na slovenskem trgu so že krožili prevodi njegovih: „Slavolok zmage“, „Nebesa

ne poznajo izbrancev“ in „Noč v Lizboni“. Sedaj je ista založba izdala še „Čas življenja in smrti“ in je delo prevedel Rado Bordon. — Danilo Lokar je pri Cankarjevi založbi izdal zbirko novel pod naslovom „Dva umetnika“. Z njima štiri novele, vendar je naslov po zadnji, kjer avtor podaja kulturno zgodovinsko zanimiv portret Vena Piona. — Pesnik Jože Udovič je za Cankarjevo založbo prevedel izbor proze in pesmi Dylana Thomasa. V uvodu pojasnjuje pesnikovo življensko pot, ki si je že s sedemnajstimi leti izdelal svoj pesniški jezik, ki je osupnil ves angleško govoreči svet. Ko mu je bilo devetnajst let, je izdal svojo prvo pesniško zbirko. Komaj 40 let star je nenadoma umrl v New Yorku leta 1953. Zbirka nosi naslov: „Proprotni grič“.

— Pri založbi Narodna kultura v Sofiji so v zbirki Sodobni pesniki

za pisatelje revolucionaren. Po njegovem se je razmerje med pisateljem in ljudstvom popolnoma spremenilo. Sodobna tehnološka civilizacija je omogočila, da se je slovstvo moglo množično razširiti na vse strani. Danes je knjiga dostopna vsem, na drugi strani pa se morajo ljudje iz množice zanimati za probleme v knjigi, če hočejo ohranjati korak z dosežki tehnične civilizacije. Ker narašča danes vpliv stroja, narašča tudi pomen knjige. Če hočejo ali nočejo, se morajo danes ljudje izročiti vodstvu kulture.

Vendar je pri tem polno nevarnosti, ki jim bomo morali iskati globlje korenine in preprečiti maličenje prave kulture. Pred kratkim izvedena anketa v ZDA, je pokazala, kako je z milijonskimi nakladami žepnih izdaj. Založbe so ugotovile, da pogosto kupci jemljejo v roke ceneno knjigo zaradi zunanjih videzov in če se prodajajo milijonske naklade, s tem še od daleč ni rečeno, da jih milijoni tudi prebero. Ko je bil v Moskvi, je bil ugodno presenečen, da se med ljudmi najbolj širijo pesniška dela. Vendar so mu ruski pesniki izjavljali, da to dejstvo nima nobene zveze s pravo poezijo, kajti pesem zajame bravec samo po čustveni plati, ideja pa se redko razčisti v njihovih mislih. Zato je res velik problem, ali je naraščanje izdaj v pravem sorazmerju s širjenjem pravih vrednot umetnosti. Vsi braveci in ustvarjalci še vedno preveč čakajo na možnost, kdaj bodo mogli nastopiti kot pridigarji na gori, kar je zgrešeno, ker se pri tem dogaja isto, kakor pri zvezdniku, ki lovi aparate reporterjev, ki naj ga ovekovečijo. Ljudska množica se tudi v literaturi in njenem uživanju uveljavlja kot lačna pošast, ki vedno terja kaj novega in zato živimo v času vročice, ko morajo založbe loviti senzacije in biti na razpolago ljudskemu okusu. Novinca vržejo v metež literature kot avantgardističnega pisatelja in mu ne dovolijo potrebno urico časa, da bi izmeril resnično lestvico vrednot v sebi. Vendar nikakor ne smemo obupavati zaradi tega, pravi Miller. Vsekakor bo prava umetnina našla bravca, ki se bo iskreno in čisto vzenimiril v srcu. Klasična Grčija in elizabetinska Anglija sta imeli odmev, ki je zajemal celotno ljudstvo. Masa more psatelja prestrašiti, vendar mu more tudi pomagati, da ne neha govoriti, pisati in pridigati ob vsakem času in ob vsaki priliki, seveda tedaj, če si bo res ohranjal svobodo.

John Tomas piše, da je bilo pojasnjeno, kako se je slovenski PEN klub zavzel, da Mihajlov, zadrski vseučiliški profesor, ni šel v ječo zaradi članka, kjer je obsojal razmere v Rusiji. Dodaja, da je klub dosegel izbris kazni zaradi tega, da je bil možen kongres na Bledu. Generalni tajnik kongresa David Carver se je Slovencem zahvalil za intervencijo v prid Mihajlovu.

izdali izbor Župančičeve poezije pod naslovom „Mojte korabi“. Pesmi je izbral, uredil in prevedel pesnik Dmitar Pantelejev. Zbirka šteje 126 strani in je zelo okusno opremljena. Sedaj pripravljajo antologijo poezije jugoslovanskih narodov.

— Za Dantejev jubilej je v Španiji izšla luksuzna izdaja Božanske komedije, za katero je Salvador Dali izdelal 100 akvarelov. Delo si bodo mogli omisliti samo bogatini, ker bo cena za vsak izvod 450 dolarjev.

— Po šestmesečnih pogajanjih so cineasti končno dobili privoljenje sorodnikov, da lahko snemajo film po romanu Jamesa Joycea „Odisej“. Film bo trajal dve in pol ure in bo nastopilo nad 33 likov v glavnih vlogah. Snemali bodo v Dublinu in Gibraltarju. Kmalu po izidu dela se je pisatelj

s sovjetskim filmskim režiserjem Eisenteinom pogajal za filmanje. Skupno sta napisala tri prizore, nakar so priprave padle v vodo. Prihodnje leto bo v januarju 25. letnica smrti irskega pisatelja in bodo film vključili v proslave jubileja.

— Ljubljansko Mestno gledališče bo v novi sezoni med drugim postavilo na oder tudi delo Rolfa Hochutha: Namestnik božji. Drama je šla po vseh svetovnih odrih, vzbudila mnogo polemik in zgodovinskih debat, vendar pa je zanimanje padlo, ko je ameriški dramatik — duhovnik napisal delo, kjer je pobijal Hochuthove obtožbe proti Piju XII. Delo so dolgo dajali na Broadwayu v New Yorku. — Za isti oder je Mirko Mahnič napisal dramo: Valentin Vodnik, med enodejankami pa napovedujejo izvedbo Cocteaujeve drame Človeški glas.

telje in znanca tam daleč doli pri vas... Tako se veselim s sinovi vseh vaših uspehov...“

— Mesečnik „Vera in dom“ objavlja kritično poročilo o II. delu Mauserjevih „Ljudih pod bičem“. Pisec pravi med drugim: „...Z vsa iskrenostjo se pisatelj trudi, da bi prav ta del povesti, ki ga piše kot očividec in udeleženec, bil pogled nazaj brez jeze. V tem stremljenju se mu celo posreči narisati podobo pri vsej zagrizenosti v načelu revolucije skoraj plemenitega značaja Silvinega predstojnika Razpeta, ki je „vseskozi verjel, da more človek v svobodi jesti z leseno žlico in je lahko srečen“, in zato postane tragična žrtev ideološkega fanatizma... Ta drugi del trilogije... je po vsebini bil za avtorja najtežji. Prav čuti se, da se je še med pisanjem boril s sabo, da ne bi ustvaril apoteoze zgolj ene strani, ampak bi pravico pravičnemu delil. „Kdo naj komu odpušča? Kdo je brez krivde v stekli preteklosti in kje so sodniki dovolj čisti, da bi smeli soditi?“ ... Za bravece prve knjige je ta druga težko pričakovano nadaljevanje. Drugim pa toplo priporočamo branje obeh, ker si bodo ob njih lahko ustvarili verodostojno sliko o ljudeh pod bičem tujega nasilstva in bratomornega klanja“.

Isti kritik tudi piše o knjigi Milana Komarja „Pot iz mrtvila“. Tako pravi: „Je to zbirka esejev in razprav univ. prof. dr. Milana Komarja, po večini že objavljenih v raznih listih. Avtor v njih filozofsko raziskuje in razčlenjuje pojave in vprašanja, ki zadevajo sodobno človeško in posebej slovensko družbo v njih osnovah in posebno očitnih življenjskih oblikah. Že naslovi posameznih poglavij razodevajo tehtnost obravnavane snovi. Knjiga, ki obsega 112 strani, je, čeravno filozofska, razmeroma lahko razumljiva, ker se avtor trudi za preprostost v besedi in stavku. Kdor se zanima za globlje razmišljanje o česovnih in življenjskih problemih, bo iz te knjige črpal mnogo zanimivih in koristnih misli.“

— STUDIA SLOVENICA je izdala novo delo o slovenski problematiki. Toussaint Hočvar je napisal delo „The Structure of the Slovenian Economy“. Obsega 277 strani in je cena vez. 7 dol. in broš. 5 dol. — Naroča se na P. O. Box 232, New York 10032. Prve kritike poudarjajo, da je delo strokovno na višku, poleg tega pa je javna debata zelo potrebna, ker nikdo ne more biti prepričan o dokončni popolnosti svojih mnenj. Hočvarjeva knjiga pa je šele začetek. Zelo bo koristila v času, ko v domovini iracionalen in uničujoč racionalizem grozi slovenskemu narodu s smrtjo ravno z izpodjedanjem njenih ekonomskih korenin. — Delo našega rojaka in prijatelja vsem toplo priporočamo.

— Naš ugledni sodelavec Meddobja Martin Jevnikar v Trstu ima v tisku knjižnico o tem, katere besede in oblike so v slovenščini napačne in naj bi se jih vsi pišoč izogibali. Knjižica bo zelo koristna vsem pišočim, pa tudi tistim ki jim je pri srcu čistost slovenščine, pa ne morejo ob vsaki priliki imeti pri roki Pravopis za konsultacijo. Knjiga bo imela naslov: „Prepovedane besede in zveze“.

— Za vezavo dosedanjih letnikov Meddobja se je že prijavilo nekaj interesentov in zato bomo sedaj poskrbeli za lične platnice. Naročnikom v inozemstvu bi mogli platnice poslati posebej, da si potem dajo letnike tam vezati in ne bi bilo treba pošiljati v Argentino. Zato pač prosimo, da se nam nujno prijavijo vsi, ki se žele tega načina poslužiti, da vemo, kolikšna naj bo naklada.

VLOGA PISATELJA V SODOBNI DRUŽBI

Letošnji mednarodni knjižni velesejem je bil kronan z največjim uspehom. Iz tujine je razstavljalo 1585 založb in iz Nemčije 791; skupno pa je bilo razstavljenih 150.000 del iz Nemčije in inozemstva. Razstavni prostor je zavzemal 28.000 kvadratnih metrov. Ena tretjina knjig je pripadala novim izvirnim delom.

Nemški listi so ob začetku razstave poudarjali njen pomen in ugotavljali, da je ustanova vzdržala petnajst let in so se ob vsaki razstavi redno vršili tudi mednarodni kongresi največjih založb na svetu. Med državnimi je bila Nemčija seveda na prvem mestu, saj je sodelovalo nad 700 nemških založb. Francijo je zastopalo 150 založb, Švico 123, Italijo 95, Nizozemsko in Španijo po 85 založb. Najlepše bibliofilske izdaje pa so bile iz držav: Belgija, Danska, Nemčija, Finska, Nizozemska, Norveška, Švedska in Avstrija. Na sejmu je bila objavljena statistika o nemškem knjigotrštvu. Tako je bilo v preteklem letu v zahodni Nemčiji in zahodnem Berlinu 2.000 založb, ki so v istem času skupno izdale 26.228 knjig, in je med temi bilo 20.940 izvirnih del, 5.228 pa je bilo ponatisov. V primerjavi z letom 1951 je knjižna produkcija narastla za 86 odstotkov. Literatura je dosegla višek, ker je bilo izdanih 5.886 bestrističnih del. Zepne izdaje so obsegale 1.545 knjig, skupno naklado žepnih izdaj pa so cenili na 5000 del, ker založbe vseh niso prijavile. Iz tujih jezikov so v nemščino prevedli 3082 del in od tega je bilo 52,8 odstotkov beletristične vsebine. Povprečna cena knjige znaša danes v Nemčiji 13,6 DM, kar je nekako tri in pol dolarja. Denarni promet vseh knjigarn je znašal 1,7 milijard DM, to je nekaj nad 400 milijonov dolarjev. Švica in Avstrija sta najboljši odjemalki nemških knjig in zajemata 60 odstotkov vsega izvoza. Tako so v letu 1964 izvozili nemških knjig za 171 milijonov mark. Uvoz pa je znašal 81 milijonov mark.

Frankfurtski knjižni velesejem je opozoril na posebnost današnjega časa. Dogaja se, da se ljudje vedno bolj pogosto zbirajo okoli pisateljev in znanih kulturnih delavcev na javnih debatnih sestankih. Ker je naš čas prenasit s problematiko politične vsebine, postajajo po vseh prestolicah sveta obravnavanja sodobnih političnih problemov na kulturni višini posebna značilnost Pariza, New Yorka, Hamburga in Louvaina. Informativni vestnik sejma pravi, da so javni diskusijski večeri med Sartrom in Claudom Simonom za Pariz tolika senzacija, da se o njih potem govori po cele mesece. Po nekaterih državah so se uvedli posebni predavateljski večeri, kjer ljudje peresa razlagajo svoje misli.

Tako v Nemčiji profesorji, pisatelji, slikarji, pesniki, duhovniki in sociologi potujejo od mesta do mesta, kjer so dvorane polne, ko časopisi napovedo, kaj bo na dnevnem redu. Ponekod je udeležba tolikšna, da se kar vidi, kako občinstvo stremi in si želi obravnavo zadev brez strankarske povezave ali ozkosti. Seveda potem v listih tudi izhajajo sproti povzetki vsega, kar je bilo povedano ali predebatirano. V Nemčiji se uveljavlja poseben stan: predavateljski poklic.

Vendar se vedno bolj opožajo tudi nekatere negativne plati takih diskusij. Res so dvorane polne, toda med odhajajočimi se potem pogosto sliši tožba ali obžalovanje, da se je pač zelo mnogo govorilo, vendar se ni nič pojasnilo. Seveda je napaka v tem, da ljudje nekoliko preveč preprosto jemljejo pomen takih predavanj ali diskusij. Ne gre zato, da bi ljudje na podobnih večerih prejeli izgotovljene formulacije ali pa dokončne recepte za odpravo vseh nejasnosti in tegob, kajti do takih zaključkov morajo po takih večerih priti potem ljudje sami, ko si iz sodobne literature ali dokumentacij grade svoj pogled.

Najbolj zanimivi so bili v tej smeri dogodki v amerškem književnem paviljonu. Voditeljica paviljona pisateljica Mary Mc Carthy je povabila na taka srečanja med pisatelji in občinstvom lepo vrsto književnikov iz New Yorka. Prišli so: Erich Fried, Adolf Frise, Melvin Lasky in Martin Walser. Vsi so govorili o vprašanju: "Vloga pisatelja v sodobni družbi". Mary Mc Carthy se je v debati izrekla, da naj bo pisatelj v politiki samo amater in se naj oglasi k besedi, kadar ima res kaj odločilnega povedati, drugi pa so so ji ugovarjali, da mora biti pisatelj bolj učinkovit ravno tedaj, kadar je izrekla o trenutnih najbolj aktualnih zadevah. Vendar se pri tem ne sme zgoditi, da bi se kulturni delavec odrekel svobodi, kadar govori o politiki in strankarskem smislu.

Walser je načel vprašanje, ali je bolje, da ostaja kulturni ustvarjavec zaprt v svoj slonokoščeni stolp ter si pri tem približa tisti interpretaciji, češ da naj na ljudske množice zre s tistim: "Sovražim preprosto ljudstvo in se mi gnusi...", kar bi pomenilo odločen odklon sodobne politike, ki se je v svojih totalitarističnih izrastkih zelo diskvalificirala. Ko so mu nekateri prigovarjali, da je najbolje, če ustvarjavec ostanejo v slonokoščeni okameliosti, zlasti še, ker se je izkazalo, kako je pokojni senator Mc Carthy davil duhovno svobodo s pretiranim lovom na čarovnice in se sedaj v ZDA obdebat o dogodkih v Vietnamu pojavljajo podobni znaki, je Walser

začuden se vprašal in jih blagroval ker se jim dobro zdi, če so osamljeni v svojem stolpu — vendar pa jim je priznal, da se mu zde, kakor živijo v basnih; njihov svet spada verjetno v dobo pravljic in nejasnih prividov.

Nazadnje so govorili tudi o tem, ali naj pisatelj popisuje razne oklice politične vsebine. Mary Mc Carthy se je izrekla proti, Walser pa je, poudarjal, da njihovi podpisi na manifestih zgolj politične vsebine niso primerni, vendar pa naj s spisi aktualne vsebine pojasnjujejo, kaj je v takih manifestih pravilno s občečloveškega vidika. Ko so začeli razpravljati o angažiranosti literatov, je čas potekel in voditeljica večera je napovedala uro naslednjega večera, ko se bo debata nadaljevala.

Na debatnem večeru v nekem drugem paviljonu so mnogo razpravljali o novi drami Wolfganga Graetza "Die Verschwörer". Vsebinsko obravnava tragedijo 20. julija 1944, ko se je ponesrečil atentat na Hitlerja. Gestapo je takoj odkrila celo skupino zaročnikov in ugledne vodilne nemške osebnosti so po nagli sodbi obesili in usmrtili na mesarskih klinih. Obravnavanje dogodkov je v Graetzovi drami zelo samovoljno in se je avtor odločil za lastno interpretacijo ter pri tem odbil vsa svarila in opozorila raznih zgodovinarjev, in se ni vdal pritisku založnika, češ da naj upošteva vsaj mnenje monakovskega Zgodovinskega inštituta, ki ima izrečno nalogo, da najvažnejše dogodke pojasni in privede do popolne resnice na podlagi proučene dokumentacije. Avtor je vse pripombe odklonil in odgovarjal, da naj življenje glavnih nosilcev zarote na odru pokaže pravo podobo resnice.

Založba je do dna poglobila polemiko, še predno je delo izšlo, seveda z namenom, da bo zanimanje za knjigo večje. Newyorška založba Grove Press je sporočila avtorju, da mu izda delo še prej, predno bo izšlo v Nemčiji, če poroščuje do bo izid vzbudil dovolj hrupen senzacija poln skandal. Ljudje bi se morali vznemiriti vsaj toliko, kolikor pri znanemu Hochhuthovem delu "Namestnik". Res je avtor pristal na newyorške pogoje, založba Ruetten & Loening pa je izvirnik tudi vrgla na trg tik pred zaključkom velesejma v Frankfurtu, vendar še tako, da je bilo predstavljeno javnosti na javni konferenci v njenem paviljonu.

Navzoči častniki in kritiki so vpraševali založnika, ali vesta, kje bo drama prvič uprizorjena. Nista mogla dati odgovora, pač pa sta obljubila podrobne podatke na prihodnjem literarnem večeru v salonu njune založbe. Vprašala sta, ali želi še kdo pojasnil, in ko nadaljnih vprašanj ni bilo, sta prireditve zaključila.

"HIS STORY"

(Kratka monografija o Jan. Ev. Kreku)

Profesor za sociologijo na univerzi sv. Frančiška Ksaverja v Antagonishu, Kanada, dr. Rudolf P. Čuješ je napisal študijo o Janezu Ev. Kreku v obliki kratke monografije. Delo je izšlo v angleščini (offset tisk) in za stoletnico Krekovega rojstva. Zanimivost Čuješevega dela je še v tem, da ga je napisal v spomin kanadskega Kreka — monsinjorja dr. Coadyja, velikega pospeševalca združništva ter sociologa. In sam pravi na koncu posvetilnega uvoda: „Tisti, ki poznajo življenjsko zgodbo monsinjorja Coadyja, ne bodo imeli težav ter kmalu odkrili izredne podobnosti med obema“ — Krekom in njegovim kanadskim dvojnikom. Msgr. dr. Coady je umrl 1. 1959.

Za uvodom je objavljena slika Jan. Ev. Kreka ter so dodane še reprodukcije o Brezjah, Katoliškega prosvetnega doma v Šmarjah pri Jelah, Krekovega groba v Ljubljani in na koncu je dodan zemljevid Slovenije.

Monografija obsega poglavja: Foreword, His Story, Years of preparation, Young priest enters public life, Social activist, Krek's personality, Hard work till the end. — Na koncu so dodane Opombe, ki podajajo zajeten pregled literature o Kreku.

Pisatelju dr. Čuješu iskreno čestitamo ter mu želimo mnogo uspeha pri publicističnem in tudi združnem delu med kanadskimi Slovenci, obenem pa smo mu zelo hvaležni, ko seznanja kanadski svet z našimi problemi.

(Monografija se naroča: Dr. Rudolf Čuješ, Sociology Dept. — St. Francis Xavier University, Antagonish, N.S. — Canada.)

OTROKOM

boste nudili največ lepega in koristnega veselja, če jim boste izbirali darila med slovenskimi knjigami. Blizajo se prazniki otroškega veselja in vse stariše vabimo, da izbero

DARILA

med mladinskimi knjigami naše založbe. Zlati priporočamo delo Mirka Kunčiča: GORJANČEV PAVLEK in prevode PRAVLJIC pesnika Puškina, kakor jih je pripravil in pri SKA izdal Tine Debeljak.

SLOVENSKA KNJIGA JE NAJCENEJŠI IN NAJLEPŠI DAR

— Med glavnima moskovskima dnevnikoma „Izvestje“ (glasilo vlade) in „Pravda“ (glasilo partije) se je vnela huda polemika o literarni polemiki sovjetske vlade. „Pravda“ očita „Izvestju“, da skuša vplivati na ustvarjanje literatur z „nauki iz viška“. Med tujimi diplomati komentirajo polemiko na ta način, da jo vzporejajo s tem, kar se je dogajalo leta 1954, ko je podoben spor razdvajal lista v vprašanju prednosti težke ali lahke industrije. Spor je ostal nerazčiščen, pač pa je bil kmalu nato odstavljen Malenkov in poginjal v Sibirijo.

— Švica proslavlja vsako leto spomin dogodka, ko je Tell v Altdorfu leta 1512 sestrelil jabolko z glave svojega sina. Sicer je vedno več glasov, da zgodba ni bila resnična, vendar je mitos prevzemal pisatelje, dramatičarje in komponiste. Med temi sta pač najslavnejši obdelavi Schillerja in Rossinija. Na letošnjem festivalu v Altdorfu, Tellovem rojstnem kraju, pa so uprizorili najstarejšo ljudsko odsko obdelavo motiva. Altdorf je hkrati proslavil 40. obletnico obstoja posebnega gledališkega poslopja, kjer uprizarjajo stare in nove obdelave epopeje o narodnem junaku cele Švice.

— Nemška opera v Berlinu bo januarja 1965 gostovala v Rimu in sicer bo uprizorila Schoenbergovo opero „Mojzes in Aaron“ ter Mozartovo delo „Beg iz seraja“. Dirigiral bosta Karl Boehm in Herman Scherchen. Jeseni 1967 bo opera gostovala v Tokiu, v letu 1968 pa v Mehiki. Med njeno odsotnostjo pa bosta gostovali v Berlinu rimska in londonska opera.

— Avstrijski književnik in prevajavec Milo Dor je izdal antologijo proze jugoslovanskih narodov. Zbirka obsega 400 strani in je vsak pisatelj zastopan s po enim prispevkom. Med slovenskimi

so: Ivan Cankar, Andrej Hieng in Beno Zupančič.

— Štirje avtorji mlade generacije slovenskih slavistov Helga Glušič, Matjaž Kmecl, Aleksander Skaza in Franc Zadravec so pri Pomurski založbi v Murski Soboti izdali knjigo študij o slovenski književnosti: Lirika — Epika — Dramatika. — „Vodič po Ljubljani“ je naslov knjigi, ki jo je napisal Jože Javoršek (Breje) in je izšla pri založbi Obzorja v Mariboru.

Kritik Božidar Borko je zapisal, da je delo slovstveno originalen spoprijem z Ljubljano, ki jo je avtor razdelil na devet krogov (kakor Dantejev Pekel), vendar se avtor vanje spušča narobe od devetega do prvega.

— Mira Miheličeva piše novo delo „Igra“, ki bo izšlo pri Pomurski založbi. Avtorica je izjavila, da bo roman skupek resničnih in izmišljenih dogodkov ob uprizoritvi nekega dela, vendar opozarja, da bo sleherna podobnost

s polpreteklimi dogodki ali osebam samo slučajna. Sicer pa delo še ni končano in si je pridržala pravico naslov še spremeniti. Pri Mladinski založbi je izdala delo „Pride, moj mali Ariel“ ter v komentarju priznala, da je za mladino pisati mnogo težje. — Lojze Krakar je izdal zbirko pesmi „Umrite, mrtvi“ in je posvečena vsem lirikom, ki so hkrati z njim med vojsko preživljali strahote nemških koncentracijskih taborišč.

— Knjižnica v Novi Gorici je priredila letos razstavo Dantejevih del v izvirnih izdajah in v prevodih. Med prevodi so dali organizatorji poseben poudarek slovenskim in jugoslovanskim prevodom (pročilo ne pove, ali je bil tam prevod Tineta Debeljaka „Pekel“). Uvodno predavanje o Danteju je imel dr. G. Mazzini, direktor državne knjižnice v Gorici, ki sploh tesno sodeluje s knjižnico v Novi Gorici.

ZALOŽBA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

NAJLEPŠE DARILO NAŠI MLADINI ZA MIKLAVŽA IN BOŽIČNE PRAZNIKE TER NOVO LETO BO PAČ KNJIGA:

Milan Komar

POT IZ MRTVILA

str. 112 — cena 250 pesov

RAZPRAVE OBSEGAJO BOGATO ZAKLADNICO MISLI IN NAČEL ŽIVLJENJU NA POT. TUDI TA KNJIGA HOČE POMAGATI MLADINI

ZALOŽBA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Glasbeni odsek

BLIŽAJO SE PRAZNIKI SV. MIKLAVŽA, BOŽIČA IN NOVEGA LETA. SORODNIKOM, PRIJATELJEM IN ZNANEC MED ARGENTINCI IN ROJAKI BOMO RADI POKLANJALI LEPA DARILA IN SEGALI PONJE NA POLJA NAŠE AKTIVNOSTI. — VSI VEMO, DA JE UMETNINA, LEPA KNJIGA ALI SKLADBA NAJLEPSI DAR, KER JE DAR SRCA SRCU, KI GA LJUBIMO IN SPOSTUJEMO. NAŠI UMETNIKI, PISATELJI IN GLASBENIKI SO VAM PRIPRAVILI V NAŠI ZALOŽBI VE-LIKO IZBIRO.

ZELO PRIMERNO ZA TO PRILIKO PA JE LONG PLAY PLOŠČA SLOVENSKE UMETNE IN NARODNE PESMI V PRIREDBI IN KOMPOZICIJI ALOJZIJA GERŽINIČA — DARILO BO V VELIKO VESELJE ZLASTI TUDI NAŠIM ARGENTINSKIM ZNANEC IN JIM BO GOVORILO V JEZIKU, KI GA BODO UMELE, HKRATI PA SPOZNA-LI NAŠO GLASBENO RAVEN. KAKOR JO PREDSTA-VLJA

K V A R T E T F I N K.

Cena: 700 pesov (plačljivo tudi v obrokih).

— Založba Suedosteuropa v Muenchenu, ki jo vodi dr. Rudolf Trofenik, bivši tajnik pravne fakultete v Ljubljani, je izdala v prevodu delo Mirka Rupla: *Primus Truber*, življenje in delo. Nemški prevod je oskrbel Balduin Saria in je naslov naslednji: *PRIMUS TRUBER, Leben und Werk des slowenischen Reformators*. Tiskala je Mohorjeva tiskarna v Celovcu ter sta tisk in oprema odlična. Obseg znaša 314 strani, na koncu pa je 25 prav tako izredno uspešnih reprodukcij Trubarjevih originalov ter posnetki krajev in groba v Nemčiji. Dodan je še zemljevid Notranje Avstrije iz let 1564 - 1619. Naroča se pri Suedostbuchhandel (dr. Rudolf Trofenik), Muenchen 13, Elisabethstrasse 18. Pri njem izhajajo dela družbe Suedosteuropa-Gesellschaft in so v njenem predsedstvu: dr. Rudolf Vogel, ambasador v Parizu, predsednik; dr. Walter Althammer, Augsburg, prof. dr. Hermann Gross, Muenchen, Alfred Hoenig, Salzburg, dr. h. c. Wenzel Jaksch, Bonn — podpredsedniki. — Med drugim so v tem okviru izšla pri isti založbi dela: *Suedosteuropa zwischen Ost und West*, 1957; *Ideologische, kulturelle und wirtschaftliche Wandlungen*

1958; *Wirtschaftliche Entwicklung und voelkliche Eigenstaendigkeit in Suedosteuropa*, 1959; *Der gegenwaertige Stand der wirtschaftlichen und kulturellen Beziehungen zu Suedosteuropa*, 1960; *Die Donau in ihrer geschichtlichen, wirtschaftlichen und kulturellen Bedeutung*, 1961; *Die Volkskultur der suedosteuropaaischen Voelker*, 1962, — Vsa dela so letni zborniki z razpravami strokovnjakov iz raznih držav.

— Kritik Robert Kanters piše v „Revue de Paris“, da se je v zadnjih sedmih letih obraz Francije spremenil v zvezi s položajem na književnem trgu. Takrat so začele izhajati prve žepne izdaje in knjiga je v ceneni obliki dobila nov sociološki pomen. Klasična dela sodobne literature so se naravnost razlila med občinstvo. Splošno se sodi, da je roman Therese Desqueyroux najboljša Mauriacovo delo. V prvih 38 letih po izidu so prodali 79.000 izvodov, ko pa je izšla v žepni obliki, so prodali v nekaj mesecih 474.000 izvodov. Andreja Marlauxa za roman „Les Conquerants“ je v 27 letih dosegel naklado 29.000 izvodov, ko pa je izšel v žepni izdaji, so v kratkem prodali 338.000 izvodov. Kritiki pa kljub temu poudarjajo, da žepna izdaja kljub temu še ni zajela najnižjih slojev, zlasti ni razširjena med delavstvom, ker se širi najbolj med buržoazijo. Na drugi strani pa s vpre pred izdajo v ceneni obliki del Descartesa, Spinoze ali Tomaža Akvinca, češ da je nedostojno in celo neokusno ponujati taka dela po kioskih. Tu-

di se čudno sliši, da stane žepna knjiga prav toliko kot zavojček cigaret. Za naš čas zveni tudi negativno, da so Zolajevih dvajset del prodali v žepni izdaji v nad štiri milijone izvodih.

— Ugled ljubljanske univerze vedno bolj pada, tudi glede profesorjev. Vedno več je nekvalificiranih profesorjev, ker partija nastavlja najprej s partijskega vidika, potem šele se upošteva znanstvena usposobljenost. Raven študentov niža Srbi. Bosanci, Makedonci in Afrikanci, ki imajo sicer diplome, na temelju katerih jih je treba sprejeti na univerzo, toda nimajo zadostne izobrazbe in pri materijah, kjer ne zadošča zgolj memoriranje, odpovedo. Primanjkuje tudi predavnikov in morajo študenti celo na arhitekturi poslušati stoje. Seveda tudi o izobraževalnem delu med ljudstvom na deželi skoraj ni več sledu. Kjer sta pred vojno delovali vsaj dve prosvetni društvi, je danes popolno mrtvilo. Narašča število otrok, ki ne hodijo v šolo. Vedno več je zaprtih šol in odpuščenih učiteljev. Televizija je mogla pokazati šole, ki so jih pred leti odprli, pa so jih v letošnjem šolskem letu zaprli. Učiteljstvo plačujejo občine, in so neverjetne razlike med plačili bogatih in revnih občin. Večkrat snalžila v Kranju zasluži več kot pa učiteljica na Blokah. Posledica: vedno manj učiteljskega naraščaja. — Na univerzi se še dogodi, da srbski študenti hočejo predavnanje v svojem jeziku. Vendar vedno nalete na odpor in slab odmev. Neki profesor jim je naštel vse univerze v Jugoslaviji, kjer se predava v srbohrvaščini in jim je svetoval, naj gredo tja. Ko je ob neki priliki neki Srb terjal srbsčino, češ da petina slušateljev slovenščine ne razume, mu je nek črnc v pravi ljubljanski odgovoril: „Ali te ni sram; že dve leti si rukaj, pa se še nisi naučil. Jaz sem komaj šest mesecev in znam jezik, ki ni soroden mojemu.“

GLAS Vam tudi tokrat prinaša pisano in bogato vsebino. Darujte za njegov SKLAD in tako boste še povečali in utrdili poslanstvo, ki ga vrši GLAS!

P R E D I Z I D O M

Dela za natis pesniške zbirke Ivana Hribovička se bližajo koncu in s tem bodo vsi naročniki in prijatelji prejeli že drugo publikacijo novega letnika. Plačevanje naročnine je možno tudi v obrokih — zato nam ob izidu *M e d d o b j a i n P e s m i* nakazite svoj obrok!

Uprava Slovenske kulturne akcije ima še v zalogi božične razglednice (izdelal g. Žekar). Kdor jih želi, naj pohiti, cena 10 pesov.